

KATEDRA HISTORIE
POSUDEK NA BAKALÁŘSKOU / MAGISTERSKOU PRÁCI

Autor: Zuzana Mírová

Titul: Koně v době halštatské na Moravě

Rok: 2017

Počet stran (příloh): 70 str. textu, 2 str. resumé v AJ, 12 str. literatury a zdrojů, 84 str. příloh katalogů

Vedoucí práce: Mgr. Martin Golec, Ph.D.

Oponent: Mgr. Miloš Hlava, Ph.D.

Hodnoticí kritéria

Hodnocení

Volba tématu, originalita, přínos práce:

A

Předložená diplomová práce představuje komplexní vhled do problematiky koní v době halštatské na Moravě. Obdobné téma doposud nebylo ve výzkumu tohoto období komplexně představeno a doposud bylo předchůdci pracováno pouze s dílčími nálezy tohoto námětového spektra. Práci tak lze považovat za originální a novátorskou. Obdobně i její struktura nabízí přínosný badatelský aspekt, ve své podstatě se podařilo diplomatce skloubit jak praktickou část bakalářského stupně (práci s primárními prameny, katalog hrobových celků, katalog lokalit s koňskou tematikou, formální analýza), tak i přechod k teoretickému vyhodnocení komplexní pramenné báze koní v době halštatské na Moravě. Tím ale výčet obsahu práce nekončí, diplomatka přešla ve své teoretické části dokonce k rekonstrukční a experimentální archeologii a dále i k rekonstrukční etnologii ve spolupráci s počítačovým specialistou Igorem Furuglášem u velmožských hrobových celků Brno-Holásky 1 a 2. Výčet skladby předložené bakalářské práce jasně dokládá, že diplomatka značně přesáhla rámec běžně předkládaných prací z minulých roků. Spektrům aktivit si připravila výhodný výchozí bod pro své konstatování a závěry. Práci považuji v každém ohledu za přínosnou a jistě zбудí zájem v badatelské obci období halštatu za hranicí Olomouce. Také samotná délka práce v rozsahu 168 stran stojí značně za hranicí běžně obhájených diplomových prací.

Práce s prameny, kritika a interpretace:

A-B

Hodnocená práce představuje primární dokumentaci velmožských hrobů z Brna-Holásek 1 a 2. Jde o dva vůbec nejbohatší celky tohoto typu na celé Moravě. Hrobové komory obě o velikosti stran přes 5 metrů (tj. přes 25 m²), byly prozkoumány I. L. Červinkou v roce 1925 se postupně staly "povinným" obsahem všech následných přehledů doby halštatské na Moravě. Nicméně až do dnešních dnů zůstaly komplexně nepoznány a nevypublikovány. Diplomátka k nim přistoupila s vizí úplné revize, která proběhla při opakovaných návštěvách v depozitáři MZM Brno, tam provedla fotografickou dokumentaci, kterou přehledně představila v katalogu (str. 129-168). Následně provedla revizi a porovnání skutečnosti s již neúplně publikovanými inventáři svých předchůdců. Zde oceňuji promítnutí nové fotografické dokumentace s dřívějšími mnohdy dosti rozdílnými a nepřesnými kresbami. Diplomátka nepřistoupila k vlastní kresebné dokumentaci, nebyla jí vedoucím práce doporučena, práce by v tomto případě nemohla v časovém rozsahu jednoho semestru vzniknout. Jako zcela novou lze hodnotit revizi keramiky a představení jejího spektra u obou mohyl, což ještě nikdo neprovedl. Jako dostatečnou hodnotím také revizi a kritiku těchto primárních pramenů, protože inventář obou mohyl není dodnes v depozitáři řádně katalogizován a je částečně smíchan.

Druhou částí práce je seznam halštatských lokalit z oblasti horákovské a platěnické kultury s tematikou koní. Podařilo se jí shrnout celkem 18 lokalit poměrně různorodého námětového spektra. Lokality seřadila podle abecedy z celé Moravy a uvedla vždy katalogové údaje včetně literatury a obrazové přílohy (str. 86-120). Katalog obsahuje informace o vozech, koňských postrojích, bronzové a keramické plastice, přímých dokladech kostí koně, rytinu na picím rohu, doklady polotvarů, kadlubu, střence nože, sponě. Některé kusy dokonce identifikovala jako halštatské poprvé, i když jsou již i více jak sto let známé, ale datovány do pozdní doby bronzové (např. známá plastika koně z Brna-Obřan). Jak uvede oponent, nepodařilo se sesbírat ale lokality všechny, což je ale také neznalost vedoucího práce (snížení stupně hodnocení).

Práce se sekundární literaturou, bibliografie:

A

Práce obsahuje 142 položek citované literatury, a dále 21 internetových zdrojů což opět představuje nadstandartní zastoupení sekundární literatury a zdrojů v porovnání s mnohými obhájenými pracemi. Diplomátka využívala pro tvorbu katalogů literaturu z teritoria Moravy, ale v teoretické části přešla dále k pracím z oblasti Čech a ve vybraných oddílech i k další zahraniční literatuře. Zde byla vedoucím práce spíše nabádána ke střídmosti a pečlivosti. Formální použití sekundárních zdrojů je bez závad a diplomátka ji přijímá kriticky. Jako příklad lze uvést zcela nový názor na vyobrazení některých tzv. "kačenek či labutěk" na talířovitých bronzových mísách z Brna-Holásek a Hlásnice u Horákova, které jsou pod tímto termínem notoricky známé, nicméně originální argumentací diplomátka nabídla nové vysvětlení tohoto tvora jako kombinaci více tvorů či též tvora nereálného, který je znám z řeckého prostředí jako hyppokampei (mořský kůň - kombinace koně a ryby). Věc unikla pozornosti snad celé dosavadní badatelské obci. Tento přístup mj. dokládá, že zvolené téma bylo uchopeno kriticky a tudíž správně.

Metodologie a argumentace:

A

Z metodického hlediska diplomátka postupuje promyšleně, nejdříve představuje zkoumanou epochu ve vybraném teritoriu horákovské a platěnické kultury (časový a územní rámec). Dále sumarizuje prameny ke koňské tematice z Moravy a vyhodnocuje jejich chronologické a typologické aspekt. Přechází ke kompletnímu představení obou mohyl z Brna-Holásek. Následuje významná část práce, kde archeologický materiál propojuje s biologickou problematikou koně, kterého názorně popisuje. Důležitou částí práce je zhodnocení koně v jednotlivých rolích v době halštatské (jako zdroj masa a materiálu, v zemědělství, nositel nákladu, v bitvách a soubojích, jako dopravní prostředek, při závodech, jako dar a oběť a jako společník a přítel člověka). Zde oceňuji, že diplomátka je sama dlouhodobý milovník a znalec koní, což se na těchto kapitolách ukázalo jako významné. Dále přešla k archeorekonstrukci, popsala způsoby uzdění koně. Představila vůbec poprvé možné rekonstrukce postroje setů z Brna-Holásek. Poprvé provedla experimentální s rekonstrukcí uzdečky "skytské" z Býčí skály. Přistoupila k velmi zdařilým rekonstrukcím hrobů z Brna-Holásek 1 a 2, pod dohledem vedoucího práce aktivně spolupracovala na archeoetnologické rekonstrukci, kterou provedl Igor Furugláš. Rekonstrukce se staly ozdobou práce. Práce vyústila nástinem sociálního postavení majitelů koní a symboliky koně v pohřebním ritu halštatů. Celkově diplomátka argumentuje kriticky a srozumitelně.

Struktura a forma, jazykové zpracování:

A

Struktura a forma práce je zcela vyhovující. Obrazové přílohy byly vypracovány velmi svědomitě a pečlivě, jsou přehledné a dobře popsány. Odkazy jsou správné. V katalogu hrobů z Brna-Holásek se vlnily dvě různá písma, což nebylo jistě plánováno. Jazyková úroveň je velmi dobrá.

Celková navržená známka:

A

Témata pro obhajobu, průběh obhajoby:

- 1. Problematika vozů ve velmožských hrobech horákovské kultury. Byly či nebyly?**
- 2. Experimentální archeologie a rekonstrukce (vizualizace) - zhodnocení/perspektivy/smysl. Rozvést.**
- 3. Labuťky vs. mořský koník, obě celé mísy z Brna-Holásek nabízejí obě možné vysvětlení (str. 38, obr. 26).**

Další poznámky, etc.:

Práce prošla kontrolou plagiátorství. Není plagiát.

Datum:

Podpis vedoucího práce / oponenta: